

<https://www.printo.it/pediatric-rheumatology/SK/intro>

Juvenilná Idiopatická Artritída

Verzia 2016

1. ČO JE JIA

1.1 Čo je to?

Juvenilná idiopatická artritída (JIA) je chronická choroba charakteristická pretrvávajúcim zápalom kĺbov; typickými príznakmi kĺbového zápalu sú bolesť, opuch a obmedzenie pohyblivosti. Slovo „idiopatická“ znamená, že nepoznáme príčinu choroby a „juvenilná“ v tomto prípade znamená, že prvé príznaky sa zvyčajne objavia pred 16. rokom života.

1.2 Čo znamená výraz „chronická choroba“?

Choroba sa nazýva chronickou, keď jej adekvátne terapia nevedie nevyhnutne k vyliečeniu stavu, ale iba k zlepšeniu príznakov a výsledkov laboratórnych vyšetrení.

To tiež znamená, že v čase stanovenia diagnózy, nie je možné predpovedať, ako dlho bude dieťa choré.

1.3 Je to častá choroba?

JIA je pomerne zriedkavá choroba, ktorá postihuje približne 1-2 jedincov z 1000 detí.

1.4 Aké sú príčiny tejto choroby?

Náš imunitný systém nás chráni pred infekciami spôsobenými rôznymi mikroorganizmami, ako sú vírusy alebo baktérie. Je schopný odlíšiť, čo je telu cudzie a potenciálne škodlivé a malo by teda byť zničené, od toho, čo je telu vlastné.

Chronická artritída sa pokladá za abnormálnu odpoveď nášho imunitného systému, ktorý čiastočne stratil schopnosť rozlíšiť „cudzie“ od „vlastných“ buniek, a preto začne útočiť na časti vlastného tela, čo vedie k zápalu, napr. kĺbovej výstelky. Preto sa choroby ako JIA taktiež nazývajú „autoimunitné“, čo znamená, že imunitný systém reaguje proti vlastnému telu.

Presné mechanizmy vedúce k JIA sú však, podobne ako pri väčšine chronických zápalových chorôb u ľudí, neznáme.

1.5 Je to dedičná choroba?

JIA nie je dedičná choroba, pretože sa nemôže preniesť priamo z rodičov na ich deti. Napriek tomu, existujú určité genetické faktory, väčšinou doteraz neobjavené, ktoré spôsobujú určitú náchylnosť jedincov k tejto chorobe. Vedeckí pracovníci sa zhodujú v tom, že táto choroba vzniká v dôsledku kombinácie genetickej náchylnosti a expozície faktorom prostredia (pravdepodobne infekciám). Aj keby sa však v rodine vyskytovala určitá genetická náchylnosť, JIA sa len veľmi zriedkavo vyskytne u dvoch detí z jednej rodiny.

1.6 Ako sa to diagnostikuje?

Diagnóza JIA je postavená na prítomnosti pretrvávajúcej artritídy a dôslednom vylúčení iných chorôb pomocou anamnézy, fyzikálneho vyšetrenia a laboratórnych testov.

Ako JIA označujeme chorobu so začiatkom pred 16-tym rokom života a s trvaním viac ako 6 týždňov a súčasne boli vylúčené iné choroby spôsobujúce artritídu.

Obdobie 6-tich týždňov je potrebné na vylúčenie iných foriem prechodných artritíd, ako napr. artritíd nasledujúcich po rôznych infekciách. Názov JIA zahŕňa všetky formy pretrvávajúcej artritídy neznámeho pôvodu, ktoré sa objavujú v detskom veku.

V rámci JIA rozoznávame niekoľko rôznych foriem artritídy (pozri ďalej).

1.7 Čo sa stane s kĺbami?

Synoviálna membrána je tenká vnútorná výstelka kĺbového púzdra, ktorá pri artritíde zhrubne a vstúpi do nej zápalové bunky so vznikom zápalového tkaniva, ktoré vytvára zvýšené množstvo synoviálnej

tekutiny v kĺbe. To vedie k opuchu, bolesti a obmedzeniu pohyblivosti kĺbu. Typickým príznakom zápalu v kĺbe je kĺbová stuhnutosť, ktorá sa objaví po dlhšej nehybnosti, a preto je najvýraznejšia ráno (ranná stuhnutosť).

Dieťa sa často snaží zmierniť bolesť držaním kĺbu v čiastočne zohnutom (semi-flekčnom) postavení. Táto poloha sa nazýva „antalgická“, aby sa zdôraznila skutočnosť, že napomáha zmierneniu bolesti. Ak sa kĺb udržiava v tejto abnormálnej polohe dlhšie obdobie (zvyčajne viac ako 1 mesiac), vedie to ku skrúteniu (kontraktúram) svalov a šliach a k vývoju flekčných (ohnutých) deformít.

Keď sa zápal kĺbu adekvátne nelieči, môže spôsobiť poškodenie kĺbu dvomi mechanizmami: synoviálna membrána výrazne zhrubne a „nabobtná“ (vytvorí sa tzv. synoviálny pannus) a uvoľňuje rôzne látky, ktoré poškodzujú kĺbovú chrupavku a kosť. Na röntgenových snímkach sa to zobrazí ako diery v kostiach, ktoré sa nazývajú kostné erózie. Dlhodobé zotrvávanie v antalgickej polohe spôsobí atrofiu svalstva (úbytok svalov), napnutie alebo skrútenie svalov a mäkkých tkanív, čo následne vedie ku flekčným deformitám.